

מדריך לכתיבת הפניות בעבודות אקדמיות

העבודות שיכתבו על ידך בתכנית אמירים – ובאוניברסיטה בכלל – נדרשות להכיל סימוכין מדויקים לטענותיך. הסימוכין הללו יאפשרו לך לומר דברים בשם אומרם, ולהימנע מגניבה ספרותית (פלגיאט). בנוסף, הם יסייעו לך לשיקראו אותך לזהות את המקורות שעליהם נשענת העבודה ואף לגשת אליהם במידה וירצו, כדי שיוכלו לשפוט ולהעריך את טיעוניך כהלכה. עיקרון העומק המדעי-אינטלקטואלי-מוסרי כאן מכונה 'הדירות' – מתן יכולת לנמעניך לשחזר את הניסוי/הנתון/הטיעון שבחרת להציג. בגלל טעם זה, גם אין לעשות שימוש במקורות בלתי מהימנים כדי לבסס עובדות. ויקיפדיה או מקור מידע אינטרנטי שלא עבר שיפוט אקדמי בלתי תלוי, אינו יכול לשמש בסיס לקביעות עובדתיות. מילון אינטרנטי אנונימי אינו מקור עליו ניתן להישען.

מסומך בלתי תקין של עבודותיך יפגע ברושם שיוצרת עבודתך ללא צורך, ויפגע בציוניך. המלצתנו היא לטרוח וללמוד נושא זה פעם אחת, ולהשתמש בו לאורך התואר כולו, במקום להיתקל בו כל פעם מחדש.

כל עבודה תכיל שני סוגי הפניות: בגוף העבודה (הערות שוליים) ובסופה (ביבליוגרפיה).

קיימות שיטות שונות לכתיבת הפניות בעבודות אקדמיות – ותכנית אמירים אינה מאלצת אותך לאמץ שיטה מסוימת. ניתן להשתמש בכל שיטה מקובלת לכתיבת הערות שוליים וביבליוגרפיות, ובתנאי שיעשה בה שימוש **מדויק ועקבי** לאורך העבודה. המסמך הנוכחי מביא דוגמאות לסוגי הפניות **נפוצים** על-פי שיטת הפנייה **אחת (שיקאגו)**, ואפשר להיעזר בו במהלך הכתיבה. ניתן כמובן להתייעץ גם עם מרצה הקורס ועם עוזרת/ההוראה בכל הנוגע לכתיבת ההפניות.

1. הפניות בגוף העבודה – הערות שוליים

יש להוסיף הפניה בגוף העבודה בכל הסתמכות על מקור חיצוני, או כאשר טיעונך חל על טקסט מסוים. יש צורך בהפניה לא רק עבור ציטוטים ישירים, אלא גם במקרים של פרפרזה או סיכום של המקור החיצוני: אם הבאת את דברי פרשנית מסוימת ולא ציינת זאת, יש בכך גניבה ספרותית אם העבודה מציגה את התובנה כאילו שהיא שלך.

א. הפניה לספר (אזכור ראשון)

ההפניה כוללת: שם המחבר/ת (פרטי ומשפחה), כותרת הספר, מקום ההוצאה, שם ההוצאה, שנת ההוצאה (שלושת הפרטים האחרונים בסוגריים). לרוב, ההפניה אינה לספר שלם, אלא למספרי עמודים ספציפיים – אם ברצונך לציין טענה מסוימת וההפניה היא לספר בכללותו, ההפניה לא באמת מזמינה את קוראיך לבדוק באופן עצמאי את טענותיך, ובאופן בזה ההפניה מהווה בעצם התחמקות. את מספרי העמודים יש לציין אחרי פרטי ההוצאה. כאשר מדובר בספר מתורגם או במהדורה של הספר שאינה המקורית, יש להוסיף את שם המתרגמת/ת או את מהדורת הספר, ומציינים זאת בין הכותרת לפרטי ההוצאה. אם מדובר בספר שהופיע בכרכים אחדים, יש לציין זאת. אם זהות המחבר/ת אינה ידועה או אם שם המחבר/ת מובלע בתוך כותרת הספר (בדרכ"כ במהדורות מודרניות של מקורות ישנים יותר), ניתן להתחיל את ההפניה בשם הספר. לדוגמה:

- מירי אליאב-פלדון, **הרפורמציה הפרוטסטנטית** (בן-שמן : מודן, 2011), 54-62.
- קרלו גינצבורג, **היסטוריה, רטוריקה, הוכחה, תרגום** : איה ברויאר (ירושלים : החברה ההיסטורית הישראלית, 2003), 71-85.
- Thomas Kaufmann, *Luther's Jews: A Journey into Anti-Semitism*, trans. Lesley Sharpe and Jeremy Noakes (Oxford: Oxford University Press, 2017), 130.
- Samuel Krauss and William Horbury, *The Jewish-Christian Controversy from the Earliest Times to 1789* vol. 1: *History* (Tübingen: Mohr and Siebeck, 1995).
- *The Divine Comedy of Dante Alighieri* vol. 2: *Purgatorio*, trans. Robert M. Durling (Oxford: Oxford University Press, 2003).

שימו לב : (1) שמות פרטיים מופיעים לפני שמות משפחה ; (2) בעברית, נהוג לרשום את כותרת הספר באותיות **מודגשות**, ואילו בלועזית בכתב נטוי ; (3) בין מקום ההוצאה לשם ההוצאה יבואו נקודתיים.

הפניה לספר (אזכור שני ואילך)

כאשר מפנים לאותו מקור מספר פעמים במהלך העבודה, ההפניה שנייה ואילך תהיה מצומצמת, ותכיל את שם המשפחה של המחבר/ת, כותרת מקוצרת (בדרי"כ, רק המילה הראשונה או שתי המילים הראשונות של הכותרת המלאה), והעמודים הרלוונטיים. לדוגמה :

▪ גינצבורג, **היסטוריה**, 106.

- Kaufmann, *Luther's Jews*, 54.

אם חוזרים שוב ושוב על אותו מקור, אפשר להשתמש גם ב'שם' כדי לציין את המקור האחרון שאוזכר, ולהוסיף מספר עמוד חדש, או 'שם, שם' כדי לציין שגם מספר העמוד זהה. בכתובה באנגלית המלה המקבילה היא 'ibid'.

ב. הפניה למאמר בתוך קובץ מאמרים (אזכור ראשון)

ההפניה כוללת : שם מחבר/ת המאמר, כותרת המאמר, כותרת הקובץ, שם עורכת/ת הקובץ, מקום ההוצאה, שם ההוצאה, שנת ההוצאה (שלושת הפרטים האחרונים בסוגריים), ומספרי עמודים (עמודים רלוונטיים או עמדי המאמר בשלמותו). אם יש לקובץ יותר משלושה עורכים/ות, יש לציין רק את השם של הראשונה, ולאחר מכן הקיצור "ואח" (או "et al." בלועזית). גם כאן יש להוסיף את שם המתרגמת/ת ומהדורת הקובץ, במידת הצורך. לדוגמה :

- יוסף קפלן, "הפרופיל היהודי של הקהילה הספרדית-הפורטוגלית בלונדון במאה הייז", בתוך **גירוש ושיבה: יהודי אנגליה בחילופי הזמנים**, עורכים : דוד כ"ץ ויוסף קפלן (ירושלים : מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, 1993), 133-145.

- Israel J. Yuval, "All Israel Have a Portion in the World to Come," in *Redefining First-Century Jewish and Christian Identities: Essays in Honor of Ed Parish Sanders*, ed.

Fabian E. Udoh et al. (Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press, 2008), 125.

שימו לב: (1) כותרת המאמר תבוא בתוך מרכאות, ואילו כותרת הקובץ בכתב מודגש/נטוי; (2) בעברית, סימני פיסוק יבואו אחרי המרכאות, ובלועזית, בתוכן; (3) בין כותרת המאמר לכותרת הקובץ תופיע המילה "בתוך" (ובלועזית, "in").

הפניה למאמר בתוך קובץ מאמרים (אזכור שני ואילך)

אין צורך להזכיר כאן את פרטי הקובץ – רק פרטים מצומצמים על המאמר הרלוונטי.

▪ קפלן, "הפרופיל היהודי", 140.

▪ Yuval, "All Israel," 130.

ג. הפניה למאמר בכתב עת (אזכור ראשון)

ההפניה כוללת: שם מחבר/ת המאמר, כותרת המאמר, כותרת כתב העת, מספר גיליון, שנה (בסוגריים), עמודים (ספציפיים או המאמר כולו); שם המתרגמת/ת במידת הצורך. לדוגמה:

▪ רן צוייגנברג, "מדע, ייצוג וקדושה במוזאון השלום בהירושמה", היסטוריה 37 (2016): 110-85.

▪ Jakub Koryl, "Beasts at School: Luther, Language and Education for the Advancement of Germanness," *Journal of Early Modern Christianity* 6 (2019): 123.

שימו לב: לפני מספרי העמודים תבוא נקודתיים, ולא פסיק – אולם, מן האזכור השני של המאמר ואילך, יבוא פסיק (ראו להלן).

הפניה למאמר בכתב עת (אזכור שני ואילך)

▪ צוייגנברג, "מדע", 88.

▪ Koryl, "Beasts," 125.

ד. הפניה למקור אינטרנטי (אזכור ראשון)

ההפניה כוללת: שם המחבר/ת, כותרת, שם המקור, תאריך פרסום, התאריך שבו עיינת במקור האינטרנטי, קישור תקין למקור. לדוגמה:

▪ בן שלו, "זמרים מזרחיים, תלמדו מסטיק ובן אל: אלבום הפופ מת", הארץ, 7.9.2017,

נדלה ב-15.9.2019, <https://www.haaretz.co.il/gallery/music/selective-hearing.premium-1.4423406>

הפניה למקור אינטרנטי (אזכור שני ואילך)

▪ שלו, "זמרים מזרחיים".

2. הפניות בסוף העבודה – ביבליוגרפיה

כל פריט שמוזכר בגוף העבודה יופיע גם בביבליוגרפיה, ואין להכיל בביבליוגרפיה פריט שלא הוזכר בגוף העבודה. הרשימה תסודר על-פי סדר אלפביתי של שמות המשפחה של המחברים/ות, ואם קיימים מספר מקורות מאת אותו מחבר או אותה מחברת, אלו יסודרו מהישן ביותר לחדש ביותר. ראשונים יופיעו מקורות בעברית ואחריהם מקורות בשפות אחרות. כמו כן, נהוג לחלק את הביבליוגרפיה בין מקורות ראשוניים למקורות משניים.

א. הפניה לספר

ההפניה כוללת: שם המחבר/ת (משפחה ואז פרטי, מופרדים בפסיק), כותרת הספר, מקום הוצאה, שם הוצאה, שנת הוצאה. פרטי הוצאה יופיעו ללא סוגריים, ואין לציין עמודים ספציפיים. כאשר מדובר בספר מתורגם, יש לציין את שם המתרגמת (שם פרטי ואז שם משפחה, ללא פסיק) בין הכותרת לפרטי הוצאה. לדוגמה:

- בונפיל, ראובן. **הרבנות באיטליה בתקופת הרניסאנס**. ירושלים: מאגנס, 1978.
- Deutsch, Yaacov. *Judaism in Christian Eyes: Ethnographic Descriptions of Jews and Judaism in Early Modern Europe*. Trans. Avi Aronsky. Oxford: Oxford University Press, 2012.

שימו לב: בין רוב פרטי הביבליוגרפיה תופיע נקודה (ולא פסיק כבהערות השוליים).

ב. הפניה למאמר בתוך קובץ מאמרים

ההפניה כוללת: שם המחבר/ת (משפחה ואז פרטי, מופרדים בפסיק), כותרת המאמר במרכאות, כותרת הקובץ, שם עורכת/ת הקובץ (פרטי ואז משפחה, ללא פסיק), מקום הוצאה, שם הוצאה, שנת הוצאה, מספרי העמודים של המאמר כולו. לדוגמה:

- אולשטיין, דייגו. "מיעוט תחת ישויות יריבות: המוזערבים בספרד הימי ביניימית". בתוך **מיעוטים זרים ושונים: קבוצות שוליים בהיסטוריה**. עורכת: שולמת וולקוב. ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, 2000, 79-92.
- Tilley, Maureen A. "No Friendly Letters: Augustine's Correspondence with Women." In *The Cultural Turn in Late Ancient Studies*. Ed. Dale B. Martin and Patricia Cox Miller. Durham: Duke University Press, 2005, 40-62.

ג. הפניה למאמר בכתב עת

ההפניה כוללת: שם המחבר/ת (משפחה ואז פרטי, מופרדים בפסיק), כותרת המאמר, כותרת כתב העת, מספר גיליון, שנה (בסוגריים), מספרי העמודים של המאמר כולו. לדוגמה:

- וייס, יפעת. "ריבונות בזעיר אנפין: מובלעת הר הצופים 1948-1967". **ציון** פג (2018): 174-151.
- D'Amico, John F. "A Humanist Response to Martin Luther: Raffaele Maffei's *Apologeticus*." *The Sixteenth Century Journal* 6 (1975): 37-56.

ד. הפניה למקור אינטרנטי

ההפניה כוללת: שם המחבר/ת (משפחה ואז פרטי, מופרדים בפסיק), כותרת, שם המקור, קישור תקין למקור. לדוגמה:

- Douthat, Ross. "The Slow Road to Catholic Schism." *The New York Times*. 14.9.2019.

<https://www.nytimes.com/2019/09/14/opinion/sunday/the-slow-road-to-catholic-schism.html?action=click&module=Opinion&pgtype=Homepage>.

דניאל להמן, רכז תכנית אמירים

ספטמבר 2019